

Varsinais- Suomen maakunta- ohjelman

toteuttamis- suunnitelma 2006-2007

Varsinais-Suomen yhteistyöryhmä
24.10.2005

Varsinais-Suomen maakuntaohjelman
toteuttamissuunnitelma 2006-2007

Julkaisija: Varsinais-Suomen liitto

2005

***Varsinais-Suomen maakuntaohjelman
toteuttamissuunnitelma 2006-2007***

Lokakuu 2005

Sisältö

1.	Johdanto.....	7
2.	EDELLISEN TOTEUTTAMISSUUNNITELMAN TOTEUTUMISEN SEURANTA, KEHITYSNÄKYMÄT JA TAVOITTEET.....	8
3.	MAAKUNTAOHJELMAN TOTEUTTAMINEN 2006 – 2007	10
3.1	Toteuttaminen toimintalinjoittain.....	10
3.1.1	Osaamisella ja luovuudella varmistetaan maakunnan kilpailu- kyky.....	10
3.1.2	Elinkeinoelämän kehittämisellä turvataan maakunnan menes- tyminen.....	11
3.1.3	Varsinais-Suomesta merkittävä Itämeren keskus.....	12
3.1.4	Lisätään aktiivisia toimenpiteitä hyvinvoinnin turvaamiseksi .	13
3.1.5	Ympäristöstä tehdään maakunnan vetovoimatekijä.....	14
3.2	Valtioneuvoston alueiden kehittämistä koskevan tavoitepää- töksen 15.1.2004 edellyttämät alueelliset erityistoimet	15
3.3	Kuvaus toimenpiteiden kohdentumisesta maakunnan sisällä erilaisille alueille	15
3.4	Kuvaus erityisohjelmien osuudesta maakuntaohjelman toteu- tuksessa sekä rahoituksessa.....	15
3.5	Toteuttamissuunnitelman vaikutusten arviointi.....	16
4.	TOTEUTTAMINEN HALLINNONALOITTAIN	17
4.1	Kauppa- ja teollisuusministeriö.....	17
4.2	Liikenne- ja viestintäministeriö.....	18
4.3	Maa- ja metsätalousministeriö.....	19
4.4	Opetusministeriö	21
4.5	Sisäasiainministeriö.....	23
4.6	Sosiaali- ja terveysministeriö.....	24
4.7	Työministeriö	25
4.8	Ympäristöministeriö	26
5.	RAHOITUSTAULUKOT	29
	LIITE 1 Hankkeet 2006-2007.....	35
	LIITE 2 Maakuntabudjettihahmotelma.....	39

1. Johdanto

Varsinais-Suomen maakuntaohjelma vuosille 2005 – 2008 hyväksyttiin maakuntavaltuustossa 13.6.2005. Maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman 2006 – 2007 laadintaprosessi on edennyt seuraavalla tavalla. Maakunnan yhteistyöryhmässä edustettuina olevia tahoja pyydettiin toimittamaan esitykset maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelmaan kesäkuun loppuun mennessä. Maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristön kokouksia on pidetty yhteensä 3 kpl. Maakunnan yhteistyöryhmän seminaari toteuttamissuunnitelmasta järjestettiin 19.9.2005, jossa sen hetkistä luonnosta käsiteltiin työryhmätyöskentelynä. Valmistelun aikana hahmoteltiin alustavasti myös sitä, miltä maakuntabudjetti voisi näyttää.

Elo-syyskuun aikana luonnosta käytiin läpi Varsinais-Suomen liiton vetämissä viranomaisneuvotteluissa aluehallintoviranomaisittain ja seutukunnittain. Yhteistyöneuvotteluihin ovat osallistuneet kaikki viisi seutukuntaa, joista kolme on mukana aluekeskusohjelmassa ja kaksi seutukuntien tukihankkeessa. Asiakirja on käsitelty maakuntahallituksessa 24.10.2005 sekä hyväksytty maakunnan yhteistyöryhmässä 24.10.2005.

Toteuttamissuunnitelman keskeisimmät hankkeet toimintalinjoittain on esitetty liitteenä olevassa hankelistassa. Viisi tärkeintä hankekokonaisuutta ovat:

- Turku – Toijala radan peruskorjauksen tekeminen vuosina 2006 – 2007
- Pro Saaristomeri –ohjelman toteuttamisen vaatimien resurssien varmistaminen
- Turku 2011 kulttuuripääkaupunkihanke
- Saariston yhteysalusliikenteen turvaaminen (yhteysalusliikennepalvelujen ostot ja yhteysalusliikenne laitureiden korjausmäärärahat)
- maakuntakorkeakouluhanke

Turussa 24. lokakuuta 2005

VARSINAIS-SUOMEN LIITTO

Ilkka Kanerva
maakuntahallituksen
puheenjohtaja

Juho Savo
maakuntajohtaja

LOUNAIS-SUOMEN YMPÄRISTÖKESKUS

Risto Timonen
johtaja

Teija Nokka
ylitarkastaja

VARSINAIS-SUOMEN TE -KESKUS

Antti Koho
johtaja

TURUN TIEPIIRI

Pekka Jokela
tiejohtaja

LÄNSI-SUOMEN LÄÄNINHALLITUS

Rauno Saari
maaherra

MERENKULKULAITOS / SAARISTOMEREN
MERENKULKUPIIRI

Timo Vähämaa
ma. johtaja

FINNVERA OYJ

Markku Laineenoja
aluejohtaja

2. EDELLISEN TOTEUTTAMISSUUNNITELMAN TOTEUTUMISEN SEURANTA, KEHITYSNÄKYMÄT JA TAVOITTEET

Maakuntaohjelmien toteuttamissuunnitelmat kohdentuvat aina hyvin lyhyelle ajanjaksolle – seuraavalle kahdelle vuodelle. Edellisessä maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelmassa 2005 – 2006 esitetyistä toimenpiteistä ovat toteutuneet mm. E18 Turku-Helsinki –tien rakentamisen valmistumisen aikaistaminen yhdellä vuodella sekä VT 8 Raision kohdan rakentaminen. Pro Saaristomeri –ohjelman tukiyksikön rahoituksen vakinaistamiseen saatiin pieni päänavaus ja Pärnäisten meriliikennekeskuksen kehittämistä on päätetty jatkaa.

Konkreettisista esityksistä eivät vuonna 2005 ole toteutuneet Vakka-Suomen äkillisen rakennemuutos-alue suunnitelman mukaiset esitykset kansallisten yritystukien ja työllisyysperusteisten investointitukien korottamisesta, eikä muista esityksistä myöskään esim. sosiaalialan osaamiskeskuksen perusrahoituksen nostaminen, yhteysalusliikennelaitureiden korjausmäärärahojen turvaaminen eikä Öron väylän avaaminen.

Kuluva vuosi 2005 näyttää olevan Varsinais-Suomelle parempi kuin muutamat edeltävät. Vuosituhannen vaihteessa alkanut laskujohteinen talouskehitys on vihdoin taittunut. Laivateollisuuden tilauskannat ovat nyt huipussaan ja Uudenkaupungin autotehtaalle palkataan lisää työvoimaa. Saloon rekrytoidaan uutta väkeä enemmän kuin on osattu odottaa ja bioalan liikevaihtokehitys on lähtenyt kasvu-uralle vuoden aikana. Rakennusalalla menee myös hyvin. Kaikki maakunnan teollisuuden kärkialat eivät koe kuitenkaan uutta nousua: yksi maakunnan elintarviketeollisuuden kärkiyrityksistä lopettaa makeistehtaansa Turussa. Palvelusektorilla liike-elämän palvelun liikevaihto jatkaa kasvuaan ja kaupan alallakin pitkään vallinnut alavireisyys on nyt takana päin. Kyseisten palvelualueiden liikevaihdonkasvu ei tosin näy vielä lisääntyneenä työvoiman tarpeena toisin kuin em. rakennusalalla ja teollisuudessa.

Teknologiasektorin hyvä kehitys näkyy kokonaistyöttömyysasteen ripeänä laskuna. Kokonaistyöttömyysaste (viimeisen 12 kk keskiarvo elokuu 04 – heinäkuu 05) on laskenut pitkästä ajasta alle 10 %:iin. Tämän rajan alittaa vain viisi maakuntaa Varsinais-Suomen lisäksi. Matalinta työttömyys on Turunmaalla (7,1%) ja korkeinta Vakka-Suomessa (11,1 %). Työttömyysasteen lasku on ollut nopeinta Salon seudulla. Nuorisotyöttömyys on laskussa, mutta pitkäaikaistyöttömien määrä on edelleen kasvanut. Viime vuoteen verrattuna työttömien työnhakijoiden määrä on laskenut kaikissa pääammattiryhmissä lukuun ottamatta monia akateemisia ammatteja. Erityisesti konepaja- ja rakennusmetallityössä, mutta muissakin teollisuuden ammateissa sekä hotelli- ja ravintola-alalla työttömyys on vähentynyt voimakkaasti.

Varsinais-Suomen yritysintensiiteetti eli yritysten lukumäärä suhteessa asukasluukuun on ollut aina korkea ja yrityskanta kasvaa edelleen nopeammin kuin koko maassa keskimäärin. Rakenteellinen tarkastelu osoittaa, että maakunnassa on koko maahan nähden selvästi enemmän teollisuuden ja rakennusalan yrityksiä. Palvelualalla yritysten määrän kasvuvauhti on myös kova, mutta toistaiseksi palvelualan yritysten osuus kaikista yrityksistä on pienempi kuin koko maassa keskimäärin. Osuus on kuitenkin selvässä kasvussa. Uusia yrityksiä perustetaan aloille, joissa tulevaisuuden työllisyysnäkökymät ovat hyvät: rakentaminen, kulkuneuvojen valmistus, bioalat, kuljetus- ja varastointi, liike-elämän palvelut, terveydenhuolto-, sosiaali- sekä yhteiskunnalliset palvelut. Yritysten lukumäärä kasvaa noin 400 yrityksellä joka vuosi. Maakunnan suurimpien yritysten ja kuntasektorin ulkoistamistoimenpiteet on ollut merkittävin syy yritysten

määrän kasvuun. Maakuntaan on syntynyt sen seurauksena paljon hyvin pieniä yrityksiä. Uusien pienten yritysten halutaan pääsevän työllistävän kasvun uralle ja kehittymään kilpailukykyisiksi sekä valtakunnallisella että kansainvälisellä tasolla.

Kunnallistalouden puolella tilanne ei ole niin hyvä. Yli puolella eli 29 kunnalla vuosikate painui negatiiviseksi vuoden 2004 aikana. Rahaa ei riitä kattamaan edes suunnitelman mukaisia poistoja, sillä 47 kunnalla vuosikate jäi pienemmäksi kuin poistot. Verotulojen ja valtionavustusten määrä kasvavat hitaammin kuin kuntien toimintamenot. Vuonna 2004 harkinnanvaraista avustusta sai 8 varsinaissuomalaisista kuntaa, yhteensä 2,4 miljoonaa euroa. Vuonna 2005 avustusta on hakenut 27 varsinaissuomalaisista kuntaa. Harkinnanvaraista avustusta hakevien kuntien lukumäärä ei ole vähenemään päin. Yhä useamman kunnan kohdalla avustuksen saaminen ja hakeminen on toistuvaa.

Varsinais-Suomen väestökehitys on vuoden 2005 aikana näyttänyt pieniä merkkejä siitä, että maakunnan muuttovoitto olisi taas lähtemässä kasvu-uralle muutaman alavireisen vuoden jälkeen, mikä on ollut seurausta parantuneesta työllisyyskehityksestä. Työllisyyden paraneminen on heijastunut erityisesti Salon seudulle suuntautuvaan muuttoliikkeeseen. Muuttovirta Turun kaupungista pienempiin ympäristökuntiin jatkuu edelleen. Syntyvyys on säilynyt samalla tasolla kuin parina aiempina vuotena.

Hyvä taloudellinen tilanne ei vielä heijastu väestön hyvinvointiin. Toimeentulotukea saaneiden osuus kasvaa kaikissa viiteryhmissä. Osuuden kasvun taustalla on esimerkiksi pitkäaikaistyöttömien määrän kasvu ja yksinhuoltajuuden yleistyminen.

Koulutustason paraneminen on valtakunnallinen ilmiö. Maakunnan elinkeinorakenteesta johtuen korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuus on vielä hivenen koko maan keskiarvon alapuolella, vaikka tavoitteena on päästä vähintään valtakunnan tasolle. Teollisuuden alalle työllistytään erittäin hyvin keskiasteen tutkinnolla. Korkea-asteen tutkinnon suorittaneet työllistyvät usein paremmin palvelusektorille, jonka edustavuus maakunnassa on alhaisempi kuin koko maassa keskimäärin. Koulutustaso saadaan nostettua maan keskiarvon yläpuolelle lisäämällä aikuiskoulutusta, sillä parhaassa työiässä olevien 30–50-vuotiaiden koulutustaso on selvästi alhaisempi kuin nuorempien ikäluokkien.

Määrälliset tavoitteet vuodelle 2007:

Indikaattorit	2004	Tavoite 2007
Väkiluku	453 745	460 000
Kokonaismuuttovoitto	824	> 1 600
Työpaikat* (Työssäkäyntitilasto)	195 300	> 196 300
Työllisyysaste (Työvoimatutkimus)	67,9	> 69,0
Työttömyysaste (Työministeriö)	10,3	< 8,7
Toimivien yritysten määrä	23 491	> 24 000
Tuotannon arvonlisäys / asukas € (käyvin hinnoin) **	23 290	> 26 200

* Tilanne vuodelta 2003

** Tavoitteena vähintään 3 %:n vuotuinen kasvu

3. MAAKUNTAOHJELMAN TOTEUTTAMINEN

2006 – 2007

3.1 Toteuttaminen toimintalinjoittain

3.1.1 Osaamisella ja luovuudella varmistetaan maakunnan kilpailukyky

Luomalla edellytyksiä tutkimuksen ja koulutuksen yhteistyöverkoston muodostamiselle ja kehittämiselle saadaan korkeakoulujen monialainen osaaminen entistä tehokkaammin maakunnan kehitystyön käyttöön. Laadukkaan opetus- ja tutkimustoiminnan varmistamiseksi tulee turvata korkeakoulujen opetus- ja tutkimusresurssit. Korkeakoulujen aluekehitystehtävän toteutuminen tulee mahdollistaa osoittamalla lisää määrärahaa tähän tarkoitukseen.

Maakunnan menestymisen kannalta olennaista on tutkimus- ja innovaatioverkoston kansainvälistyminen ja kansainvälisten tutkijoiden ja tutkimusryhmien sekä myös kansainvälisen rahoituksen saaminen yliopistoihin. Itä-Aasiassa on kasvava maailmanlaajuinen merkitys riippumatta siitä tarkastellaanko asiaa diplomaattisesta, taloudellisesta, kulttuurisesta, turvallisuuspoliittisesta tai ympäristönsuojelullisesta näkökulmasta. Turun yliopisto on esittänyt Itä-Aasian tutkimus- ja opetuskeskuksen perustamista.

Kuntien kalleusluokituksessa II kalleusluokkaan yliopistopaikkakunnista kuuluvat vain Turku ja Lappeenranta. Laki on nykyisellään voimassa vuoden 2005 loppuun saakka. Eduskunnan perustuslakivaliokunta on todennut, että kalleusluokituslaki on vanhentunut eikä se ole perustuslain mukainen, joten kalleusluokitus tulee poistaa vuoden 2006 alusta lähtien.

10

Varsinais-Suomen osaamiskeskustoimintaa vetää Turku Science Park. Osaamiskeskustoiminnan tuloksellisuutta on arvioinneissa pidetty erinomaisena ja sitä tulee jatkaa myös seuraavalla ohjelmakaudella. Resurssit tulee suunnata potentiaaliin kansainvälisiin huippuyksiköihin eri tieteenaloilla sekä alueellisen yhteistyön vahvistamiseen. Jotta seutukuntien asema tulee riittävästi huomioituksi seuraavassa osaamiskeskusohjelmassa, tulee niille varata rahallista panostusta seuraavaan ohjelmakauteen varautumista varten.

Seutukunnat tarvitsevat kehittyäkseen korkeakoulutasoista koulutusta ja tutkimista. Hyvä esimerkki alueellisesta korkeakoulu-yhteistyöstä on maakuntakorkeakoulu (Korkeakoulut seutukunnissa) –hanke, jonka rahoitus tulee ottaa valtion talousarvioon. Hankkeen avulla saadaan korkeakouluasiamies Loimaan, Salon, Turunmaan ja Vakka-Suomen seutukuntiin.

Yhtenä maakuntaohjelman toteuttamisen teemana on ollut Osaamisen juurruttaminen, jossa on keskitytty ammatillisen käytännön osaamisen kehittämiseen sekä ammatillisen koulutuksen vetovoiman lisäämiseen. Yrittäjyyskasvatusta ja –koulutusta lisätään eri koulutustasoilla ottamalla koulutusohjelmiin yrittäjyyteen valmistavia koulutuskokonaisuuksia. Tässä yhteydessä on korostettava myös yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen kehittämistä ja resurssien turvaamista.

Maakunnassa on jo nähtävissä tietyillä toimialoilla pulaa osaavasta työvoimasta. Ennakointitoiminnan kehittämiseksi on projektirahoituksella toimiva Varsinais-Suomen liiton ja TE –keskuksen yhteinen ennakointiyksikkö. Sen rahoitus pitää saada vakituiselle pohjalle.

Kansainvälisten kriisien seurauksena ihmisoikeustilanne on noussut entistä vahvemmin esiin. EU on päättänyt perustaa ihmisoikeuksia käsittelevän keskuksen Wieniin. Turkuun tulee perustaa korkeakoulujen yhteyteen kansallinen ihmisoikeusinstituutti, joka valvoo ja edistää kansainvälisten ihmisoikeussopimusten toteutumista.

Maakuntaohjelman toteuttamisessa on maakuntahallituksen päätöksellä seuraavaksi teemaksi nimetty Kulttuurin monet kasvat. Teema tukee osaltaan Turun kaupungin hakemista Euroopan kulttuuripääkaupungiksi vuodelle 2011. Kulttuuripääkaupunkihanke on koko maakunnan yhteinen kärkihanke.

Valtion hallinnon henkilöstöpolitiikassa on laajasti suunnitteilla menettely, jossa vuoden 2011 loppuun mennessä eläkkeelle jäämistä takia vapautuvista työpaikoista vain puolet täytetään. Mikäli ko. menettely toteutetaan, niin se heikentää merkittävästi valtion aluehallintoviranomaisten mukaan lukien eri yliopistojen ja korkeakoulujen mahdollisuuksia hoitaa lakisääteisiä tehtäviään. Toimintapolitiikan alueelliset ja paikallistason vaikutukset tulee selvittää tarkoin ennen sen toteuttamista.

3.1.2 Elinkeinoelämän kehittämisellä turvataan maakunnan menestyminen

Maakunnan vahvoja klustereita ovat bio- ja hyvinvointi-, ICT, kulttuuri-, matkailu-, ja meri-, metalli- ja elektroniikka- sekä teknologiaklusterit. Klustereiden kehittämiseksi on viime vuosina laadittu yhteen toimialaan keskittyviä erillisiä strategioita (esim. bio-, ICT-, kulttuuri- ja matkailustrategiat).

Maakuntaohjelman osaamisen ja elinkeinoelämän kehittämisen toimintalinjojen toteuttamiset kulkevat vahvasti toisiinsa kytkeytyneinä. Innovatiivinen toimintaympäristö edellyttää korkean teknologian yritysten, yliopistojen, korkeakoulujen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten yhteistyötä.

Varsinais-Suomi on todennäköisesti ainoa alue Suomessa missä ei ole alkavien yritysten toimintaan liittyvää alueellista pääomasijoitusrahastoa. Varsinais-Suomeen tulee perustaa osakeyhtiömuotoinen pääomarahasto, jonka tehtävänä on sijoittaa ensisijaisesti alkuvaiheessa oleviin, lupaavat kasvumahdollisuudet omaaviin yrityksiin. Rahaston kokoluokaksi on kaavailtu 3 – 5 miljoonaa euroa, josta puolet on mahdollista saada valtion budjetista ja puolet pitää kerätä alueelta.

Maakuntaan on juuri valmistumassa uusi matkailustrategia. Turku TouRing toimii maakunnan matkailuelinkeinon kehittämisen ja markkinoinnin veturina. Seutukunnilla on vahva rooli matkailun käytännön toteutuksessa ja keskeisenä haasteena varsinkin saaristossa on matkailukauden pidentäminen mikä edellyttää toimivaa yhteysalusverkkoa.

Maataloustuotanto ja elintarviketeollisuus muodostavat maakunnan kannalta hyvin merkittävän kokonaisuuden. Elintarvikealan koulutus ja tuotteistus tulee keskittää virtuaalisesti yhteen paikkaan ("elintarviketalon"). Maakunnallisen elintarvikestrategian toteuttaminen vaatii elintarvikefoorumien toiminnan jatkamista ja alueellista rahoittamista.

Kalatalous on maakunnassa merkittävä elinkeino ja sen hyvinvointia luova vaikutus kohdentuu maakunnan keskuksen ulkopuolelle rannikoseutukuntiin. Kalasatamien infrastruktuuria tulee kehittää vastaanotto-, varastointi-, kalankäsittely-, kalanjalostus-, ja jäätämiskapasiteetin osalta.

Valtioneuvosto on vuoden 2004 alussa nimennyt Vakka-Suomen seutukunnan äkilliseksi rakennemuutos-alueeksi. Seutukunnan laatiman äkillisen rakennemuutosalueohjelman toteuttaminen kohdistuu kaikkiin maakuntaohjelman toimintalinjoihin. Elinkeinoelämän kehittämisen kannalta vaatimuksena on kahden miljoonan euron lisäys/vuosi sekä kansallisiin yritystukiin että työllisyysperusteisiin investointeihin. Vuoden 2005 keväällä Vakka-Suomi nostettiin kansallisessa tukialueluokituksessa kakkostukialueeksi. Tämän tulee näkyä myös kansallisten yritystukien tason nostamisena.

3.1.3 Varsinais-Suomesta merkittävä Itämeren keskus

Varsinais-Suomella on luontaiset edellytykset kehittyä entistä merkittävämmäksi toimijaksi Itämeren alueella. Merellisten toimintojen edelleen vahvistamiseksi Turkuun pitää perustaa Itämerikeskus, joka toimii Itämeren alueen kansallisena verkostojen toiminta- ja tiedotuskeskuksena.

Seudulliset liikennejärjestelmäsuunnitelmat muodostavat pohjan seutukuntien liikenneasioiden suunnittelulle. Vuosien 2005 - 2006 aikana laaditaan Vakka-Suomen ja Turun kaupunkiseudun ulkopuolisen Turun seutukunnan liikennejärjestelmäsuunnitelmat, minkä jälkeen jokaiselle seutukunnalle on laadittu seudullinen liikennejärjestelmäsuunnitelma. Seutukunnalliset liikennejärjestelmäsuunnitelmat kokoava maakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma tehdään vuoden 2006 aikana.

Maakunnan tärkeimmän liikennehankkeen E18 moottoritien rakentamisesta välille Muurla-Lohja elinkaarirahoitusmallin avulla vuoden 2008 loppuun mennessä on tehty päätös. Seuraavana tiehankkeiden kärkeen nousee VT 8 ja sen suunnitelmavalmiuden lisääminen tavoitteena Turku-Pori yhteysvälin täsmäkohteittainen parantaminen sekä tieosuuden nelikaistaistus Raisiosta Nousiaisiin asti. Perustienpidon rahoitusta tulee nostaa, jotta alueen elinkeinoelämän ja liikenteen kasvun aiheuttamiin liikenteellisiin tarpeisiin pystytään vastaamaan.

Rataverkon osalta aloitetaan Turku – Toijala osuuden peruskorjaus ja se tulee tehdä kokonaisuudessaan vuosien 2006 ja 2007 aikana. Tämä varmistaa osaltaan Turussa olevan maan ainoan junalauttasataman käytön rahtiliikenteessä. Rataosuus muodostaa yhdessä VT 9:n kanssa tärkeän osan kehityskäytävästä Turusta Tampereelle päin. Turun ja Helsingin välisen ratayhteyden nopeuttamista suunnitellaan LVM:n työryhmän ehdotusten mukaisesti.

Turun lentoasemasta tulee kehittää rahtiliikennekeskus ja sen henkilöliikenteen osalta pitää varmistaa yhteydet Helsinkiin, Tukholmaan ja Kööpenhaminaan.

EU:n merten moottoritie –hankkeessa vahvistetaan laivareittien asemaa Euroopan liikenteessä. Varsinais-Suomen tehokkain ja lyhin tien Itämerelle ei ole auki, vaan vain pohjoispuoli on avoinna suurille aluksille. Örön väylän avaaminen kokonaisuudessaan on sekä taloudellisten syiden että meriturvallisuuden kannalta erittäin perusteltua.

Saariston elinvoimaisuuden kannalta ensiarvoisen tärkeää on toimiva yhteysalusliikenne, jonka perusrahoitus tulee turvata. Projektivaroin aloitetuista yhteysaluskokeiluista hyväksi osoittautuneet yhteydet tulee saada vakituisen rahoituksen piiriin (esim. Nauvo – Seili – Rymättylä). Yhteysalusliikenne ei voi toimia ilman kunnossa olevia laitureita. Vuoden 2005 valtion budjetista yhteysalusliikennelaitureiden korjausmäärärahat on poistettu eikä niitä ole myöskään budjettiesityksessä vuodelle 2006. Laitureiden korjausmäärärahat tulee palauttaa valtion budjettiin.

Varsinais-Suomen laadittiin vuonna 2004 maakunnallinen laajakaistastrategia. Maakunnassa on vielä muutamia syrjäisiä alueita, joilla laajakaista ei ole saatavissa. Vuoden 2006 aikana on koko maakunta saatava laajakaistan piiriin. Niillä alueilla, joilla rakentaminen ei ole liiketaloudellisesta kannattavaa, se tulee hoitaa julkisen rahoituksen avulla.

Aluekeskusohjelmaa on Varsinais-Suomessa toteutettu kolmen seutukunnan alueella. Käytännössä aluekeskusohjelmilla vaikutetaan kaikkien maakuntaohjelman toimintalinjojen toteuttamiseen. Loimaan seutukunta on hakemassa vuodelle 2007 satelliittiseutukunnaksi aluekeskusohjelmaan Turun aluekeskuksen yhteyteen.

Seutukuntien tukihanketta on päätetty jatkaa vuoden 2012 loppuun saakka. Kokeiluun kuuluvien Loimaan ja Turunmaan seutukuntien on saatava erillisrahoitus eikä niiden toimintaa voida velvoittaa rahoitettavaksi ns. vapaasta maakunnan kehittämisrahasta.

3.1.4 Lisätään aktiivisia toimenpiteitä hyvinvoinnin turvaamiseksi

Hallituksen käynnistämässä kunta- ja palvelurakennemuutoksessa tavoitteena on aikaansaada muutos, jonka ansiosta kuntien vastuulla olevat palvelut saavat riittävän vahvan rakenteellisen ja taloudellisen perustan niiden järjestämisen ja tuottamisen turvaamiseksi tulevana vuosina. Varsinais-Suomessa laaditaan oma maakunnallinen kunta- ja palvelurakenneselvitys, jonka tekemiselle muodostaa hyvän perustan kehittynyt seutukuntayhteistyö.

Sosiaali- ja terveydenhuollon alueella aikaisemmin käytössä olleet investointien valtionosuudet on siirretty kokonaisuudessaan kehittämisrahoiksi. Koska kuitenkin olemassa olevaan infrastruktuuriin kohdistuu jatkuvasti huomattaviakin peruskorjaus-, muutos- ja osittain myös laajennustarpeita, investointien valtionosuusjärjestelmä pitää ainakin osittain palauttaa ja Varsinais-Suomeen tulee osoittaa todellista tarvetta vastaava rahoitusosuus.

Sosiaalialan osaamiskeskukset toimivat pienten kuntien tukena kansallisen sosiaalialan kehittämishankkeen alueellisessa toimeenpanossa. Tehtävien hoitamiseksi sosiaalialan kehittämiskeskusten perusrahoitusta tulee nostaa. Sosiaalialan kehittämiskeskusten toimintaedellytysten parantamiseksi lakia sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta tulee muuttaa siten, että valtionavustusta sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämishankkeisiin voivat kuntien puolesta hakea myös sosiaalialan osaamiskeskukset.

Tavanomaisen työnvälitys- ja työnhakupalvelujen lisäksi tarvitaan erityisiä palveluja niille työttömille, joiden työllistämiseksi nykyiset palvelut ovat osoittautuneet riittämättömiksi. Seutukuntien työvoimakuksista kehitetään työnhakukeskuksia ja vaikeasti työllistyvien työvoiman palvelukeskuksia. Salon seutukunta hakee palvelukeskuksen statusta vuodelle 2006.

Turun korkeakouluissa on pitkään tehty kansainvälisesti arvostettua lapsiin ja nuoriin kohdistuvaa tutkimusta. Turkuun tulee perustaa monitieteellinen, virtuaalinen tutkimuskeskus, joka profiloituu lasten ja varhaisnuorten poikkitieteelliseen tutkimukseen.

Varsinais-Suomen laaditaan vuoden 2006 aikana maahanmuuttopoliittinen toimintaohjelma. Maahanmuuttajien kotouttamisessa lähtökohtana pidetään työllisyysperusteista maahanmuuttoa.

3.1.5 Ympäristöstä tehdään maakunnan vetovoimatekijä

Varsinais-Suomen keskeisin vesiensuojelutavoite on Saaristomeren tilan heikkenemisen pysäyttäminen ja kehittymisen kääntäminen myönteiseen suuntaan. Saaristomeren tilan parantamiseksi on vuodesta 1999 lähtien toteutettu Pro Saaristomeri –ohjelmaa. Itämeren ja sisävesien toimenpideohjelman mukaiset konkreettiset meren tilaa parantavat toimenpiteet vaativat mittavia lisäresursseja. Niitä tarvitaan erityisesti maatalouden vesistökuormituksen vähentämiseen tähtääviin toimenpiteisiin. Saaristomeri 2006 –teemavuosi tukee Pro Saaristomeri ohjelman toteuttamista. Pro Saaristomeri -ohjelmaa jatketaan vuosina 2006 – 2007 ja myös sen jälkeen. Vuonna 2006 valmistellaan uuden ohjelmakauden sisältöä ja solmitaan ohjelmassopimus.

Maakuntaan on seutukunnittain laadittu vesihuollon kehittämisen yleissuunnitelmat, joissa on esitetty käytössä olevat vesi- ja viemäriverkostot sekä uusien johtojen ja putkistojen toteuttamistarpeet. Alueen tärkein vesihuoltohanke on Turun kaupunkiseudun tekopohjavesihanke. Vesihuoltohankkeiden perusrahoitusta Varsinais-Suomessa on lisättävä, sillä nykyinen taso ei riitä tiedossa olevien hankkeiden rahoittamiseen.

Jätevesien käsittelyssä puhdistustason nostaminen ja käsittelyn keskittäminen suuriin yksiköihin vähentävät jätevesien haitallisia vaikutuksia. Käsittelyn keskittäminen edellyttää tarvittavien siirtoviemärien rakentamista. Haja-asutusalueilla toteutetaan vuoden 2004 alusta voimaan tulleen haja-asutusalueiden jätevesihuoltoa määräävän asetuksen edellyttämiä toimenpiteitä ottamalla huomioon myös vuonna 2005 valmistuva viemäroitävyyselvytys.

Maakunnassa laaditaan parhaillaan Lounais-Suomen ympäristökeskuksen vetämänä laajassa yhteistyössä Lounais-Suomen ympäristöstrategiaa. Ohjelman toimenpideoosa valmistuu vuoden 2006 loppuun mennessä.

Lounais-Suomen uusi alueellinen jätesuunnitelma valmistuu vuoden 2007 aikana. Keskeisiä tavoitteita jätehuollon kehittämisessä ovat jätteiden määrän vähentyminen, hyötykäytön ja kierrätyksen edistäminen, käsittelytason parantaminen sekä jätehuoltoyhteistyön lisääminen.

Rannikkoalueiden hoidossa on yleistynyt yhdenmetyt käytön ja hoidon malli (ICZM –malli). Siinä otetaan luonnonympäristön ohella huomioon ihmistoiminta kokonaisuutena. Rannikkoalueen käytön ja hoidon tieto- ja esittelykeskus tulisi perustaa Uuteenkaupunkiin.

Saaristomeren biosfäärialue on perustettu 1994. Vuoden 2005 syksyllä käydään neuvottelut alueen toiminnan jatkamisesta. Toimintaa tulee jatkaa myös vuodesta 2006 eteenpäin.

Maakunnan vetovoimaisuuteen voidaan vaikuttaa myös ympäristöosaamisen, ympäristötekniikan osaamisen sekä ympäristötietoisuuden lisäämisen avulla.

Maakunnassa edistetään valtakunnallisen rakennusperintöstrategian toteuttamista tukemalla rakennusperinnön ja kulttuuriympäristöjen hyvää hoitoa ja kunnostusta sekä edistämällä kuntien kulttuuriympäristöohjelmien laatimista.

3.2 Valtioneuvoston alueiden kehittämistä koskevan tavoitepäätöksen 15.1.2004 edellyttämät alueelliset erityistoimet

Valtioneuvoston alueiden kehittämistä koskevan tavoitepäätöksen edellyttämistä toimenpiteistä keskeisellä sijalla maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelmassa ovat mm. työvoima- ja koulutustarpeiden arvioinnin ja ennakkoinnin vahvistaminen, liikenneyhteyksien kehittäminen sekä äkillisten rakennemuutosalueiden erityistoimet

Vakka-Suomi on määritelty ko. päätöksessä erilliseksi rakennemuutosalueeksi. Seutukunnan keväällä 2004 laatima ohjelma on toteutunut hyvin maakunnan sisäisillä rahoituspäätösten kohdentamisilla. Valtion vuoden 2004 lisätalousarvion kautta tuli kahden miljoonan euron lisäpanostus kansalliseen yritystukeen, mutta muuten valtion lisäpanostus on ollut olematonta. Lisäystarpeita aiheuttaa myös Vakka-Suomen kansallisen tukialueen nosto kakkostukialueeksi vuoden 2005 keväällä. Kun alue määritellään valtion toimesta äkilliseksi rakennemuutosalueeksi, niin silloin on valtion myös varauduttava todellisiin rahallisiin panostuksiin alueen ongelmien helpottamiseksi.

Puolustusvoimien henkilöstön vähennysten negatiivinen vaikutus Turunmaan saariston ja etenkin Korpoo-kunnan elinvoimaisuuteen on erittäin merkittävä. Ongelmien hoitaminen vaatii erityistoimia myös valtion taholta. Asiaa selvittämään asetetun saaristotyöryhmän puheenjohtajana toimii maaherra Rauno Saari.

3.3 Kuvaus toimenpiteiden kohdentumisesta maakunnan sisällä erilaisille alueille

Maakunnassa on viisi erityyppistä seutukuntaa, jotka kaikki ovat olleet tiiviisti vaikuttamassa uuden maakuntaohjelman laadintaan. Toteuttamissuunnitelmassa esitetyt toimenpiteet kohdentuvat kaikkien seutukuntien alueelle pääpainopisteen ollessa hankkeiden merkityksen takia Turun seutukunnassa.

15

3.4 Kuvaus erityisohjelmien osuudesta maakuntaohjelman toteutuksessa sekä rahoituksessa

Aluekeskusohjelmaan kuuluvat Salon, Turun ja Vakka-Suomen seutukunnat. Ohjelmien hankkeilla vaikutetaan maakuntaohjelman kaikkien toimintalinjojen toteuttamiseen. Maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelmassa on keskitytty koko maakunnan kehittämisen kannalta keskeisiin hankkeisiin. Monet aluekeskusohjelmissa toteutettavat pienet hankkeet eivät näy toteuttamissuunnitelmassa, mutta niiden merkitys seutukuntien ja samalla koko maakunnan kehittämisessä on huomattava.

Varsinais-Suomen osaamiskeskusohjelman toimialoja ovat bioalat (biomateriaalit, diagnostiikka ja lääkekehitys), ICT, kulttuuri ja digitaalinen sisältötuotanto sekä materiaalien pintatekniikka (meri-, metalli-, ja graafinen teollisuus). Osaamiskeskusohjelman toteuttaminen kohdentuu pääasiassa maakuntaohjelman osaamisen sekä elinkeinoelämän kehittämisen toimintalinjoihin.

Valtakunnallisten saaristo-ohjelman sekä maaseutupoliittisen kokonaisuohjelman kohdentavuutta maakuntaohjelman toteuttamiseen täsmennetään laatimalla maakunnalliset ohjelmat, mitkä valmistuvat vuosina 2005 (saaristo-ohjelma) ja 2006 (maaseutustrategia).

3.5 Toteuttamissuunnitelman vaikutusten arviointi

Maakuntaohjelman toteuttamisella pyritään selkeästi parantamaan Varsinais-Suomen ympäristön tilaa ja ihmisten elinoloja. Siten toimenpiteiden ympäristövaikutukset ovat yleisesti arvioiden myönteisiä. Yksittäisillä hankkeilla voi olla ainakin jossain määrin myös haitallisia ympäristövaikutuksia. Myönteisten ympäristövaikutusten syntyminen edellyttää, että hankkeiden toteuttaminen on suunnitelmallista ja hallittua. Ympäristön tilaan merkittävästi vaikuttavat hankkeet tulisikin toteuttaa ja suunnitella siten, että haitalliset vaikutukset ympäristöön jäisivät mahdollisimman vähäisiksi.

Kesäkuussa 2005 hyväksytyssä Varsinais-Suomen maakuntaohjelmassa on tarkasteltu ohjelman toteuttamisen ympäristövaikutuksia toimintalinjoittain seuraavien tekijöiden suhteen:

- väestö, ihmisten terveys, elinolot, viihtyvyys
- maaperä, vesi, ilma, ilmasto, kasvillisuus, luonnon monimuotoisuus
- yhdyskuntarakenne, rakennukset, maisema, kaupunkikuva, kulttuuriperintö
- luonnonvarojen hyödyntäminen
- työllisyys/elinkeinot

Maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman puitteissa toteutettavien hankkeiden ympäristövaikutukset tulee arvioida ja arviointien riittävyys huomioida hyvissä ajoin ennen hanketta koskevan rahoituspäätöksen tekoa. Vastuu kunkin hankkeen ympäristövaikutusten arvioinnista kuuluu hankkeen toteuttajalle. Hanketta rahoittavan tahon vastuulla on huolehtia siitä, että em. arviointi on riittävää.

4. TOTEUTTAMINEN HALLINNONALOITTAIN

4.1 Kauppa- ja teollisuusministeriö

Hallinnonalan rooli maakuntaohjelman toteutuksessa

Osaamisen, yrittäjyyden ja muiden kasvun edellytysten sekä yhteistyössä korkeakoulujen kanssa alueen innovaatiojärjestelmän vahvistaminen toimivien ja uusien yritysten kehityksen kiihdyttämiseksi Varsinais-Suomessa. TE-keskus tekee ministeriöidensä kanssa yhteisen tulossopimuksen, jota toteutetaan poikki-hallinnollisesti ja tässä esitetyt asiat edustavat hallintoalan koordinaatiovastausta TE-keskuksen sisällä.

Teknologiapolitiikka

Elinkeinoelämän ja yritysten teknologisen kehityksen vahvistaminen, t&k -aktiivisuuden kasvattaminen sekä yrityksissä että tutkimusyksiköissä, tutkimusyhteistyön aktivointi yritysten ja tutkimuspalveluita tuottavien organisaatioiden kanssa (erityisesti Turku Science Park - ja VTT-yhteistyö).

Yrityspolitiikka

Keskeisenä tavoitteena on yrittäjyyden vahvistaminen ja yrityskannan uusiutuminen sekä yritysten kasvun edistäminen, tärkeimpinä keinoina ovat oman palvelurakenteen tehostaminen (ASKO 2007, kasvuasiakkaan palvelumalli ja hankeprosessien tehostaminen), seudullisten yrityspalveluiden tehostaminen, yritysten hallitun liikkeellelähdon varmistaminen ja omistajanvaihdosten edistäminen sekä alueellisen pääomarahastomallin käynnistäminen (vastuutahona Finnvera).

Innovaatioverkoston osalta painopisteinä ovat maakunnallisen toimialalähtöisen tutkimus- ja ennakointitoiminnan vahvistaminen ja jatkuvuuden turvaaminen, seudulliset yrityspalvelut, ja erityisteemoina Koneteknologiakeskus, Meritech-konsepti ja Elintarvikefoorumi. Keskeisiä tavoitteita vuodelle 2006 on innovaatioverkoston yhteistyön tiivistäminen.

Vakka-Suomen erityistilanteen mukaiset toimenpiteet edellyttävät kansallisen yritysrahoituksen määrärahan kasvattamista 2 M€ vuodessa.

Kansainvälistymispolitiikka

Pk -yritysten kansainvälistäminen ja viennin sekä vientiyhteistyön kasvattaminen uusien vientialueiden kautta, hanketoiminnan painottaminen verkostoituneen liiketoiminnan suuntaan ja maakunnan kv-osaaja-verkoston yhteistyön tiivistäminen

Energiapolitiikka

Energiatukien suuntaaminen kasvua ja kestäväää kehitystä edistävästi.

Rahoituksen suuntaaminen tulossopimuksen mukaisesti, kasvustrategian ja tasapainoisen aluekehityksen yhteensovittamisen varmistaminen.

4.2 Liikenne- ja viestintäministeriö

Hallinnonalan rooli maakuntaohjelman toteutuksessa

Alueellisen kehittämisen keskeisinä suunnitelmina Varsinais-Suomen alueella toimivat alueviranomaiset ovat laatineet tai ovat laatimassa seutukuntien liikennejärjestelmä-suunnitelmia. Vuonna 2006 alkaa vielä kokoavan liikennejärjestelmäsuunnitelman laadinta koko Varsinais-Suomen alueelle. Suunnitelmat toimivat maakunnallisen liikenneasioiden suunnittelun perustana.

Henkilöliikenne

Joukkoliikenteen peruspalvelutaso turvataan ja sen osuutta erityisesti työmatkaliikenteessä pyritään lisäämään siellä, missä siihen on parhaimmat edellytykset. Lääninhallituksen rahoittamissa kehittämisshankkeina painopisteenä ovat palvelulinjojen ja kutsujoukkoliikenteen käynnistämistä sekä henkilökuljetusten yhdistelyä.

Henkilöjunaliikenteen aloittamismahdollisuudet Turusta Uuteenkaupunkiin sekä taajamaliikennettä Saaloon selvitetään vuoden 2006 aikana.

Ihmisten liikkumisedellytyksiä parannetaan toteuttamalla kevyen liikenteen järjestelyjä, mutta kasvaviin tarpeisiin ei pystytä riittävässä määrin vastaamaan. Suurimmalla osalla tieverkkoa liikenteen toimivuus pysyy nykyisellä tasollaan.

Turku-Tukholma väylän toimintaedellytykset turvataan ja tutkitaan mahdollisuudet avata Kökarin väylä, joka on nykyistä väylää ympäristöystävällisempi ja kustannus/hyötysuhteeltaan edullinen.

Tavaraliikenne ja logistiikka

Elinkeinoelämän toimintaedellytysten turvaamiseksi päivittäinen liikennöitävyys turvataan. Varsinais-Suomessa parannetaan kemianalan kuljetusolosuhteita Euran ja Laitilan välillä. Naantalın satamayhteys uusitaan. Kehätien (kantatie 40) vaiheittainen parantaminen aloitetaan. Liikenteen sujuvuutta parantaviin tarpeisiin ei pystytä kuitenkaan riittävässä määrin vastaamaan.

Väylät

Varsinais-Suomesta kilpailukyvyyn kannalta korostuvat E18 Turku-Helsinki -moottoritien puuttuvan osuuden rakentaminen sekä valtatie 8 suunnitelmavalmiuden parantaminen tavoitteenaan Turku-Pori yhteysvälin parantaminen sekä Raisio - Nousiainen tieosuuden nelikaistaistus. Rataverkon osalta Turku-Toijala välisen rataosuuden peruskorjaus tulee tehdä vuosina 2006 – 2007. Muutoin haitataan merkittävästi tavaraja henkilöliikenteen toimivuutta. Peruskorjauksella varmistetaan myös Turussa sijaitsevan maan ainoan junalauttasataman käyttö rahtiliikenteessä. Ko. rataosuus vaatisi myös sujuvuuden parantamista. Lisäksi

Helsingin ja Turun välisen rautatieyhteyden nopeuttamista suunnitellaan LVM:n työryhmän annettua sitä koskevat ehdotukset keväällä 2006. Saariston saavutettavuutta parannetaan korvaamalla lossiyhteyksiä silloilla Taivassalossa ja Särkisalossa. Lisäksi tuetaan veneilymahdollisuuksia kunnostamalla saariston tielaitureita ja aloitetaan Kaarinan läntisen ohikulkutien yleissuunnittelu.

Hankkeiden ympäristövaikutukset tarkastellaan jo suunnitteluvaiheessa, jossa valittavissa ratkaisuisa huomioidaan ympäristöasiat mahdollisimman hyvin.

Meriväylien osalta pyritään saattamaan loppuun Öron väylän avaaminen. Lisäksi kiirehdytään Uudenkaupungin väylän syventämishankkeen aloittamista.

Liikenneturvallisuus

Liikenneturvallisuutta parannetaan tehokkaiden kustannuksiltaan alhaisten toimenpiteiden kuten kame-ravalvonnan lisäksi rakentamalla valtatielle 8 Nousiaisiiin ohituskaitat. Perustienpidon rahoitusta tulee nostaa, jotta alueen liikenneturvallisuutta parantavia hankkeita pystytään toteuttamaan (mm. valtatiellä 9 on tapahtunut vakavia onnettomuuksia). Huonokuntoisille rataosille joudutaan asettamaan liikenneturval-lisuuden varmistamiseksi nopeusrajoitus.

Yhteysalusliikenne

Saariston yhteysalusliikenteessä kilpailutetaan kaikki yhteysalusreitit aina sopimuskausien päättyessä.

Saariston Rengastien liikennöinnin jatkaminen ja liikenteen laajuus riippuu korkeimman hallinto-oikeuden päätöksestä koskien Dalenin laiturin käyttöä. Nykyiset yhteysalusliikennepalvelujen ostoon käytettävissä olevat määrärahat eivät riitä Rengastielikenteen kehittämiseen. Sekä Nauvo – Seili –Rymättylä –reitin että Rengastiereitin jatkuvuuden kannalta niiden rahoitus tulisi viranomais- ja kuntayhteistyöllä saattaa vakinaiselle pohjalle ilman että se verottaa muuta yhteysalusliikennettä.

Turvallisen yhteysalusliikenteen jatkuvuuden kannalta Merenkululaitoksen hallinnoimien, yhteysalusliikennettä palvelevien laitureiden investointirahoitus olisi turvattava valtion budjetissa erillisellä vuosittai-sella määrärahalta.

EU:n rakennepolitiikan toteuttaminen LVM:n hallinnonalalla

EAKR-rahoituksella varaudutaan toteuttamaan EU-hankkeena Mäensyrjän mutkien oikaisu -hanke Rymättylässä. Hankkeella varmistetaan elinkeinoelämän ympärivuotinen kuljetusvarmuus.

4.3 Maa- ja metsätalousministeriö

Hallinnonalan rooli maakuntaohjelman toteutuksessa

Maaseudun kehittämisen tavoitteena on luoda elinkeinoiltaan monialainen, vireä ja uudistuva maaseutu maakuntaan. TE-keskus tekee ministeriöidensä kanssa yhteisen tulossopimuksen, jota toteutetaan poikki-hallinnollisesti ja tässä esitetyt asiat edustavat hallintoalan koordinaatiovastausta TE-keskuksen sisällä.

Maaseutualueiden palvelut pyritään turvaamaan ja niitä kehitetään sekä asukkaiden että yritystoiminnan toiveiden ja vaatimusten mukaan. Maaseudun pienyritystoiminnalle luodaan luontevat mahdollisuudet synnyttää uusia työpaikkoja. Varsinais-Suomen luonnonvaroja ja luontaisia vetovoimatekijöitä hyödynnetään ottaen huomioon kestävän kehityksen periaatteet ja ympäristönsuojelun vaatimukset.

Maaseudun kehittäminen

Varsinais-Suomen alueellisesta maaseudun kehittämisohjelmasta (ALMA/ELMA) voidaan rahoittaa maaseutuelinkeinojen monipuolistamiseen liittyviä kehittämishankkeita ja -investointeja sekä maaseutuyhteisöjen kehittämiseen liittyviä hankkeita. Vuonna 2006 on maaseudun kehittämisen käytössä vain kansallisesti rahoitettu ELMA - ohjelma sekä LEADER+ -ohjelma.

Toimintaryhmätyö on merkittävässä asemassa. Varsinais-Suomessa maaseudun kylien kehittämistyötä tekee viisi toimintaryhmää, joista kaksi saa rahoituksensa LEADER+ -ohjelmasta.

Kaikissa seutukunnissamme maaseutuyrittäjä löytää läheltään maaseutuyrittäjyyden neuvontapalvelut. Maatilojen mahdollisuuksia tuotannon jatkojalostamiseen, erikoistumiseen ja toimintansa kehittämiseen vahvistetaan.

Metsätalouden toimintaedellytyksiä parannetaan rahoittamalla metsänhoidon ja puunkäytön edistämiseen kohdistuvia hankkeita.

Osallistutaan maatalouden ympäristötukijärjestelmän 2007-2013 valmisteluun ja sen valtakunnallisen sekä alueellisen toimeenpanon valmisteluun. Osallistutaan alueellisten maaseutuohjelmien valmisteluun ja toimeenpanon suunnitteluun. (LOS)

Maatilatalouden rakenteen kehittäminen

Maatalouden rakenteen kehittämiseen on Varsinais-Suomessa käytettävissä avustuksina n. 10 milj. euroa ja korkotukilainaa n. 35 milj. euroa vuosittain kansallisia varoja. Investointitukijärjestelmä on omiaan kasvattamaan tila- ja yrityskokoa. Tavoitteena on edistää sukupolvenvaihdoksia maataloilla.

Vesivarojen käyttö ja hoito (LOS)

Vesihuollon kehittämisessä ovat edelleen tavoitteena toimintavarman ja korkealaatuisen, pohjaveteen tai tekopohjaveteen perustuvan veden turvaaminen kaikille vedenkäyttäjille. Painopistealueina ovat vesihuollon toimintavarmuus ja haja-asutuksen vesihuolto, jossa pyritään ratkaisemaan samanaikaisesti sekä puhtaan veden saanti että jätevesien käsittely.

Vesistöjen käyttö- ja hoitotoiminnan osalta parannetaan valmiuksia suurtulvien varalle ja patojen toimintavarmuutta poikkeustilanteissa sekä kehitetään säännöstelykäytäntöjä.

Keskeiset hankkeet

- Kiikala-Salo syöttövesijohto;
- Laitila-Uusikaupunki yhdysvesijohto ja siirtoviemäri;
- Aikola-Kisko yhdysvesijohto ja siirtoviemäri;
- Turun seudun vedenhankintayhteydet.

Kalatalous

Maakunnan kalatalouden kehittämisessä hyödynnetään kalatalouden ohjausrahaston (KOR) mahdollisuuksia. Painopisteenä on mm. ammattimaisen kalastuksen edistäminen sekä katkeamaton laatuketju.

EU:n rakennepolitiikan toteuttaminen MMM:n hallinnonalalla

Rakennerahasto-ohjelmien puitteissa tuetaan uutta tekniikkaa/menetelmiä kehittäviä ja/tai elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä parantavia vesihuoltohankkeita. Tavoite 2 –ohjelmassa erityisenä painopisteenä on Pro Saaristomeri –ohjelmaa tukevien hankkeiden toteuttaminen.

4.4 Opetusministeriö

Hallinnonalan rooli maakuntaohjelman toteutuksessa

Lääninhallituksen sivistysosasto tukee koulutuksen ja kulttuurin alueellista vaikuttavuutta ja tasa-arvoa kohdentamalla sille osoitettuja kansallisia sekä EU-rakennerahastovaroja koulutusta ja työelämää lähentäviin ja aluekehitystä edistäviin sekä paikallista kulttuuria tukeviin hankkeisiin. Painoalueena on myös eri koulutusasteiden yhteistyön tiivistäminen. Lääninhallitus tukee ja ohjaa kuntia ja koulutuksen järjestäjiä oppilaitosten, kirjastojen ja liikuntapaikkojen rakentamisessa.

Lääninhallitus tuottaa kunnille ja muille alueelliselle toimijoille vertailutietoa hallinnonalan peruspalveluista ja niiden toteutumisesta sekä suomen- että ruotsinkielisen koulutuksen osalta.

Lääninhallituksen sivistysosaston rooli korostuu erityisesti maakuntaohjelman toimintalinjalla 1 (Osaamisella ja luovuudella varmistetaan maakunnan kilpailukyky) sekä toimintalinjalla 2 (Elinkeinoelämän kehittämisellä turvataan maakunnan menestyminen). Opetusministeriön v. 2002 hyväksymän ”Aluestrategia vuosina 2003 - 2013” asiakirjan mukaisesti osaamisen ja siihen liittyvän kulttuuri-, sivistys- ja hyvinvointipalvelujärjestelmän kehittäminen on keskeisimpiä keinoja vaikuttaa alueiden kehitykseen. Lääninhallitus osaltaan toteuttaa ministeriön strategiassaan määrittelemiä periaatteita ja suuntaviivoja.

Yliopistot ja ammattikorkeakoulut

Korkeakoulut osallistuvat maakuntaohjelman toteuttamiseen tutkimustiedon sekä osaavan työvoiman tuottajana ja tiedon, asiantuntemuksen ja osaamisen siirtäjänä. Korkeakoulujen toimintaa tuetaan tuotekehitys- ja innovaatorakenteita kehittämällä. Korkeakoulujen aluestrategian mukaan yhteistyötä eri korkeakoulujen välillä tiivistetään ja kehitetään.

Maakunnan alueella toimivien korkeakoulujen yhteiseksi haasteeksi on noussut aluevaikuttavuuteen liittyvän tehtävän hoitaminen. Tämä vaatii riittävää, valtion budjettivaroin turvattua resursointia.

Opetuksen ohella merkittävänä tehtävänä korkeakouluilla on toiminta-alueen innovaatioympäristön vahvistaminen sekä t&k työ sekä toiminnan jalkauttaminen maakuntatasolle ns. maakuntakorkeakouluhankkeen kautta.

Yleissivistävä koulutus

Yleissivistävän koulutuksen kehittämisen lähtökohtana on koulutuksen alueellisen, sosiaalisen ja kielellisen perusturvan takaaminen. Tavoitteena on varmistaa oppilaiden ja opiskelijoiden oikeusturva, oikeus laadukkaaseen opetukseen, ohjaukseen ja oppilashuoltoon sekä turvalliseen oppimisympäristöön.

Lääninhallitus hyödyntää koulutustoiminnassaan alueella toimivaa opetushenkilöstön täydennyskoulutusverkostoa, jonka tehtävänä on koulutuksen vaikuttavuuden parantaminen ja oppivan alueen kehittäminen.

Lisääntyvään kansainvälistymiseen liittyen kieliopintoja tulee monipuolistaa siten, että englannin lisäksi opiskellaan laajemmin muitakin vieraita kieliä.

Perustamishankkeita koskevat määrärahat ovat riittämättömät tarpeisiin nähden.

Ammatillinen koulutus (ml. lisäkoulutus)

Ammatillisen koulutuksen tavoitteena on koulutuksen ja työelämän lähentäminen sekä koulutuksen laadun ja vaikuttavuuden parantaminen sekä koulutuksen järjestäjäverkon kokoaminen vaarantamatta monipuolista koulutustarjontaa. Aikuiskoulutuksen kehittämisen yleistavoitteena on elinikäisen oppimisen edellytysten vahvistaminen sekä aikuiskoulutuksen aluevaikuttavuuden huomioonottaminen.

Lääninhallitus osallistuu aikuisväestön koulutustason kohottamisohjelman (NOSTE) toimeenpanoon vuosina 2003 - 2007 rahoittamalla kolmea Nosteverkostohanketta. Ohjelman tavoitteena on parantaa ilman perusasteen koulutusta olevien aikuisten työelämässä pysymistä ja urakehitystä. Suunnitelmakaudella lääninhallitus pyrkii vakiinnuttamaan "osaamisen juurruttaminen"-hankkeen keskeiset tavoitteet (ammattillisen koulutuksen vetovoimaisuuden lisääminen) osaksi lääninhallituksen perustoimintaa.

Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikka

Maakunnan omaleimaisen ja monipuolisen kulttuurin kehittämiseen ja vaalimiseen suunnataan niin kansallisia kuin EU-varoja. Lääninhallitus tukee monipuolisesti kirjastojen toiminnan kehittämistä.

Lääninhallitus tukee nuorten työpajatoimintaa sekä lasten iltapäiväkerhotoimintaa. Vuodesta 2006 lähtien myönnetään tukea nuorisotilojen perustamiskustannuksiin. Terveysliikunnan edistäminen ja lähiliikunta- paikkojen rakentaminen ovat liikuntatoimen painopisteitä.

EU:n rakennepolitiikan toteuttaminen OPM:n hallinnonalalla

Lääninhallituksen EU-hankerahoituksen painopisteitä ovat koulutuksen laadun, saavutettavuuden ja vaikuttavuuden edistäminen, työssä oppimisen kehittäminen, ikääntyvän väestön tutkintoon johtava koulutus, muunto- ja jatkokoulutus, yrittäjyyden kehittäminen sekä tutkimustulosten ja teknologian hyödyntäminen.

Myös tietoyhteiskunnan toiminnan edistäminen sekä maakunnan omaleimaisen kulttuurin säilyttäminen ja rakennetun kulttuuriympäristön parantaminen ovat suunnitelmakauden painopisteitä Varsinais-Suomessa.

Varsinais-Suomessa OPM:n hallinnonalalla on rahoituselementteinä käytettävissä Etelä-Suomen tavoite 2-ohjelma, tavoite 3-ohjelma, Saariston Interreg III A sekä Etelä-Suomen ja Viron Interreg IIIA-ohjelma.

4.5 Sisäasiainministeriö

Alueiden kehittäminen

Maakunnan liitto toimii aluekehitysviranomaisena ja kantaa päävastuun aluepolitiikan suunnittelusta ja toteutuksen koordinoinnista maakunnan alueella. Maakunnan kehittämistä suunnataan alueen omaehtoiseen kehittämiseen. Painopisteinä ovat osaamisen tason nostaminen, kansainvälistyminen, hyvinvoinnin turvaaminen sekä kulttuuri. Varsinais-Suomen liitto osallistuu rahoituksellaan kaikkien maakuntaohjelman toimintalinjojen toteutukseen.

Vuonna 2007 EU –ohjelmien kautta tuleva kehittämisrahoitus tulee todennäköisesti laskemaan huomattavasti maakunnan alueella. Tämä rahoitustason lasku pitää kompensoida kansallisella rahoituksella. Ns. vapaan maakunnan kehittämistä osuus vuodelle 2007 tulee olla neljä miljoonaa euroa.

Varsinais-Suomen kahden seutukuntien tukihankkeeseen kuuluvan seutukunnan (Loimaan ja Turunmaan seutukunnat) rahoitus on vuonna 2005 jouduttu ottamaan ns. vapaan maakunnan kehittämistä osuudesta. Seutukuntien tukihankkeen vaatima erillisrahoitus tulee huomioida Varsinais-Suomeen suunnattavassa maakunnan kehittämistä rahassa.

Osaamiskeskusohjelma

Varsinais-Suomen osaamiskeskusohjelman toimialoja ovat bioalat (biomateriaalit, diagnostiikka ja lääkekehitys), ICT, kulttuuri ja digitaalinen sisältötuotanto sekä materiaalien pintateknikka (meri-, metalli-, ja graafinen teollisuus).

Osaamiskeskusohjelman toimenpiteillä toteutetaan erityisesti maakuntaohjelman toimintalinjojen 1 ja 2 tavoitteita. Osaamiskeskustoiminnan tuloksellisuutta on arvioinneissa pidetty erinomaisena ja sitä tulee jatkaa myös seuraavalla ohjelmakaudella. Jotta seutukuntien asema tulee riittävästi huomioiduksi seuraavassa osaamiskeskusohjelmassa, tulee niille varata rahallista panostusta seuraavaan ohjelmakautteen varautumista varten.

Aluekeskusohjelma

Aluekeskusohjelmaa toteutetaan Salon, Turun ja Vakka-Suomen seutukunnissa. Loimaan seutukunta on hakemassa mukaan vuoden 2007 alusta satelliittiseutukuntana aluekeskusohjelmaan Turun aluekeskukseen yhteyteen. Tämä tulee huomioida Varsinais-Suomeen tulevassa aluekeskusohjelmärahoituksessa vuodelle 2007.

Maaseutupoliittinen kokonaisohjelma

Neljäs maaseutupoliittinen kokonaisohjelma on laadittu keskushallintovetoisesti eikä siinä näy tarpeeksi eri alueiden ominaispiirteet. Varsinais-Suomen liitto ja Varsinais-Suomen TE –keskus laativat yhteistyössä maakunnallisen maaseututarkastelun, joka valmistuu keväällä 2006.

Saaristo-ohjelma

Varsinais-Suomen liiton vetämänä laaditaan maakunnallinen saaristo-ohjelma, mikä valmistuu syksyissä 2005.

EU:n rakennepolitiikan toteuttaminen SM:n hallinnonalalla

Varsinais-Suomen liitto osallistuu sekä tavoite 2 että Interreg –ohjelmien toteutukseen maakunnassa. Painopisteinä ovat yritysten toimintaympäristön kehittäminen, matkailu sekä syrjäytymisen ehkäisy. Etelä-Suomen ja Viron Interreg IIIA -ohjelmassa liitto toimii hallinto- ja maksuviranomaisena.

Avustukset kunnille

Kuntien yhdistymisavustukset ja kuntajako sekä kuntien yhteistoiminnan tukeminen:
Vuoden 2005 alusta Loimaa ja Loimaan kunta sekä Pöytyä ja Karainen yhdistyivät. Varsinais-Suomen suuri kuntien määrä (54 kpl) ja pienkuntavaltaisuus (alueen 54 kunnasta kahdeksan on alle 1000 asukkaan ja yli puolet alle 3000 asukkaan kuntia) luovat paineita kuntien yhteistyölle ja myös mahdolliseen yhdistymisavustusten sekä yhdistymisiin liittyvien esiselvityksien käyttöön tulee varautua. Kuntien yhteistoimintaa tarkastellaan kunta- ja palvelurakenneselvitystyön yhteydessä.

Kuntien harkinnanvarainen rahoitusavustus

Vuonna 2005 Varsinais-Suomen kunnat hakivat harkinnanvaraista rahoitusavustusta yhteensä 15,980 milj. euroa (valtakunnan tasolla haettu summa oli yhteensä 281 milj.). Valtion talousarvioesityksessä vuodelle 2006 ko. momentin esitys on 25 milj. euroa (vuonna 2005 30 milj. euroa), joten ko. momentille kohdistuu huomattavia lisäysoikeuksia.

4.6 Sosiaali- ja terveysministeriö

Painopisteenä sosiaali- ja terveyspalvelujen palvelujen toiminnallinen kehittäminen kuntarajat ylittävänä yhteistyönä

STM:n hallinnonalan toimenpiteet kohdistuvat Varsinais-Suomen maakuntaohjelman 2005 - 2008 toimintalinjaan 4. Lisätään aktiivisia toimenpiteitä hyvinvoinnin turvaamiseksi, painopisteenä erityisesti 4.1 hyvinvointipalvelujen turvaaminen, 4.2 kuntien ja seutukuntien välinen yhteistyö palvelusektorilla sekä 4.4 turvallisen arkiympäristön varmistaminen ja osallisuuden lisääminen.

Länsi-Suomen lääninhallitus edistää toimialan aluehallintoviranomaisena alueellisesti tasapainoista sosiaali- ja terveyspalvelujen saatavuutta, laatua ja riittävyttä kehittämishankerahoituksella, valvomalla kuntien ja yksityisten palvelujen tuottajien palvelutuotantoa, seuraamalla ja arvioimalla peruspalveluja ja ohjaamalla toimialan kehittämistä.

Kuntien sosiaali- ja terveysalan kehittämistoiminta

Sosiaali- ja terveysalan kehittämistoiminnan painopisteet ja aluekehittämistä tukevat merkittävimmät hankkeet liittyvät vuoden 2007 loppuun mennessä Sosiaalialan kehittämishankkeen ja Alkoholiohjelman sekä Kansallisen terveyshankkeen alueelliseen toimeenpanoon ja seurantaan. Kansallisen kehittämistyön toteutumista paikallisista seudullisista ja alueellisista lähtökohdista tuetaan sekä lääninhallituksen että

sosiaali- ja terveysministeriön myöntämällä valtionavustuksilla kuntien ja kuntayhtymien sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämishankkeisiin.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen toiminnallisessa kehittämisessä keskeisiä painopistealueita ovat kuntarajat ylittävä, seudullinen ja alueellinen yhteistyö sekä lasten, nuorten ja lapsiperheiden palvelujen tehostaminen. Myös tietoteknologian hyödyntämiseen palveluissa panostetaan voimakkaasti.

Kansallisten sosiaali- ja terveyshankkeiden rinnalla Alkoholiohjelman toimeenpanossa lääninhallitus kannustaa kuntia varaamaan riittävät määrärahat päihdehuoltoon. Päihdepalvelujen järjestäminen seudullisesti toimivina moniammatillisina kokonaisuuksina vaatii erityistä huomiota lähivuosina. Kasvaviin päihdehaittoihin ja erityisesti lasten ja perheiden hyvinvointiin vaikuttavien alkoholihaittojen vähentämiseen tulee varautua ehkäisevällä kumppanuusyhteistyöllä.

Toimialan kansallisten kehittämishankkeiden ohella lääninhallitus haluaa toimia kiinteässä yhteistyössä maakunnan liiton ja kuntien kanssa valtioneuvoston päätökseen perustuvan kunta- ja palvelurakennemuutostus –hankkeen alueellisessa toteutuksessa.

EU:n rakennepolitiikan toteuttaminen STM:n hallinnonalalla

Valtioneuvosto antoi vuonna 2004 esityksen rakennerahastolain 35 §:n muuttamiseksi siten, että sosiaali- ja terveysministeriö voi siirtää asetuksella toimivaltaansa rakennerahasto-asioissa lääninhallituksille. Lakia ei ole tältä osin muutettu. Rakennerahastotehtävien hoitamista on pilotoitu Itä-Suomen lääninhallituksessa vuoden 2005 aikana. Ministeriö ei ole vielä raportoinut pilotoinnin tuloksista eikä esittänyt suunnitelmia jatkotoimenpiteistä.

Länsi-Suomen lääninhallitus pitää rakennerahastotehtävien alueellistamista sinänsä kannatettavana. Toimivallan siirtämistä lääninhallituksille ilman tarvittavaa lisähenkilöstöä jo toiminnan käynnistyessä ei kuitenkaan pidetä mahdollisena. Ottaen huomioon ohjelmakauden vaihtumisen ja uusien ohjelmien määrän sekä rahoituksen alueellisen kohdentumisen, tehtäväsiirron valmistelussa tulisi arvioida alueellisesti tarkoituksenmukaista työnjakoa sekä keskittämisen ja hajauttamisen etuja.

4.7 Työministeriö

Hallinnonalan rooli maakuntaohjelman toteutuksessa

Työllisyysasteen nosto ja työttömyyden alentaminen Varsinais-Suomessa. TE-keskus tekee ministeriöidensä kanssa yhteisen tulossopimuksen, jota toteutetaan poikkihallinnollisesti ja tässä esitetyt asiat edustavat hallintoalan koordinaatiovastuuta TE-keskuksen sisällä.

Työvoimapolitiikka

Tavoitteena on työmarkkinoiden toimivuuden parantaminen ts. osaavan työvoiman saatavuuden turvaaminen, varhainen puuttuminen työttömyyden alkaessa ja pitkäaikaistyöttömyyden ennaltaehkäisy sekä rakennetyöttömyyden alentaminen. Samoin tavoitteena on työelämän laadun sekä työvoiman osaamisen kehittäminen ja ammatillisen liikkuvuuden edistäminen, työvoimakoulutuksen ja tukityöllistämisen vaikutavuuden parantaminen sekä työttömien aktiivitoimien lisääminen.

Osaavan työvoiman saatavuuden turvaamiseksi jatketaan palvelurakennemuutosta (sähköisten palveluiden kasvattaminen ja työnhakijoiden palvelutarpeen arvioinnin syventäminen ja laajentaminen), ammatillisen työvoimakoulutuksen laajamittaista käyttöä sekä TÄSMÄ-palvelujen hyödyntämistä. Nuorten yhteiskuntatakuun tehokkaalla toimeenpanolla varaudutaan mm. työvoiman ikärakennemuutosten vaikutuksiin. Osa kokonaisuutta on maakunnallisen tutkimus- ja ennakoitipalvelun hyödyntäminen ja ennakoiva tiedottaminen.

Keinoina työttömien työnhakijoiden osalta ovat mm. työvoimatoimistojen ja työvoiman palvelukeskusten sekä työnhakukeskusten palveluprosessien kehittäminen, työmarkkinatuen aktiivinen käyttö samoin kuin työllistämistukijärjestelmän tehokas käyttöönotto, työhönvalmentajapalvelujen ja muiden ostopalvelujen kehittäminen ja lisääminen sekä työkyvyn/eläkemahdollisuuksien selvittäminen.

Työnantajille markkinoidaan aktiivisesti työhallinnon palveluita myös osana yrityksille suunnattua seudullista neuvontapalvelua, koulutuksen yhteishankintoja kasvatetaan erityisesti rekrytoivilla toimialoilla ja työvoimakoulutuksen työllistävyttä parannetaan työnantajayhteistyötä tiivistämällä.

Keinoina työssä olevien ja yritysten tai organisaatioiden palvelemisessa ovat avaintoimialoille suunnatut työelämäpalvelut, seudulliset neuvonta- ja kehittämisspalvelut yhteistyössä seudullisten yrityspalveluiden kanssa (SOMA ja seudulliset työllisyysstrategiat osana elinkeinostrategioita), yhteishankintakoulutukset, muutosturvajärjestelmän vakiinnuttaminen, työelämän kehittämissohjelman hyödyntäminen (TYKES), työperäisen maahanmuutto-ohjelman laatiminen ja toteuttaminen ja noste-kohderyhmän koulutushankkeet.

Vakka-Suomen erityistilanteen mukaiset toimenpiteet edellyttävät kansallisen työllisyysperusteisen investointirahoituksen kasvattamista 2 M€ vuodessa.

EU:n rakennepolitiikan toteuttaminen TM:n hallinnonalalla

Rahoituksen suuntaaminen tulossopimuksen mukaisesti, kasvustrategian ja tasapainoisen aluekehityksen yhteensovittamisen varmistaminen.

4.8 Ympäristöministeriö

Hallinnonalan rooli maakuntaohjelman toteutuksessa

Varsinais-Suomen maakuntaohjelman yhdeksi toimintalinjaksi on valittu "Ympäristöstä tehdään maakunnan vetovoimatekijä". Kaunis ja monimuotoinen ympäristö tarjoaa maakunnalle monia mahdollisuuksia; hyvä ympäristö, toimiva yhdyskuntarakenne ja omaleimainen kulttuuri- ja luonnonympäristö ovat vetovoimatekijöitä, jotka vaikuttavat asukkaiden ja yritystoiminnan sijoittumiseen alueelle. Toisaalta em. asettaa runsaasti myös velvollisuuksia ympäristön vaalimiseksi ja säilyttämiseksi myös tuleville sukupolville. Ympäristökeskuksella on keskeinen rooli alueen ympäristökysymysten hallinnoinnissa, koordinoinnissa ja ratkaisemisessa yhteistyössä alueen muiden toimijoiden kanssa. Tavoitteena on, että kestävä kehitys ja ympäristön tilan parantaminen muodostuvat merkittäväksi osaksi maakunnan aluekehitystyötä.

Vuonna 2005 käynnistynyt Lounais-Suomen alueellinen ympäristöstrategiatyö valmistuu vuoden 2006 alussa. Strategiaa toteuttava toimenpideohjelman laadinta käynnistyy ja valmistuu vuoden 2006 aikana. Sekä strategia että ohjelma laaditaan yhteistyössä alueen keskeisten toimijoiden kanssa. Em. tukee alueellisen yhteistyön laajentamista ja syventymistä.

Yhdyskuntien toimivuus

Kaavoituksella ja muulla maankäytön suunnittelulla edistetään yhdyskuntarakenteen eheyttämistä. LOS ohjaa ja tukee kuntien maankäytön suunnittelua ohjeistamalla, kouluttamalla sekä käymällä vuosittain kuntakohtaiset kehittämiskeskustelut. LOS osallistuu maakuntakaavojen valmistelutyöhön. Maakuntakaavoja toteutetaan kuntien yleiskaavoituksella. Merkittävien yleiskaavojen laadintaan sekä aluearkkitehti-toimintaan tulisikin osoittaa riittävästi resursseja.

Jätehuollon osalta uusi valtakunnallinen jätesuunnitelma on tarkoitus saada valmiiksi vuoden 2006 loppuun mennessä ja Lounais-Suomen alueellinen jätesuunnitelma vuoden 2007 aikana. Ensisijaisena tavoitteena on hyvin toimiva jätehuolto, johon sisältyy jätteiden määrän vähentäminen ja jätteiden hyödyntämisen lisääminen sekä kattava jätemateriaalin käsittelylaitosten verkosto. Tuetaan jätehuollon kehittämishankkeita. Edistetään kuntien yhteistyötä jätehuollossa.

Jätevesihuollon osalta tuetaan toimenpiteitä, joiden avulla vähennetään yhdyskuntien jätevesipäästöjä erityisesti typpikuormituksen osalta. Tavoitteena on erityisesti Itämereen päätyvän kuormituksen vähentäminen. Haja-asutuksen jätevesipäästöjä vähennetään edistämällä yksittäisten kiinteistöjen talousjätevesien käsittelyasetuksen mukaista jätevesien käsittelyä sekä edistämällä jätevesiverkoston laajentamista taajama-alueiden reuna-alueilla vuonna 2005 valmistuvan viemäritävyyselvityksen mukaisesti.

Keskeiset hankkeet

- Pro Saaristomeri –ohjelman toteuttaminen: jätevesien puhdistuksen keskittäminen, ja viemäriverkkojen kehittäminen, haja-asutusalueiden jätevesien käsittelyn ratkaisut, usean tilan yhteiset vesiensuojeluratkaisut maataloudessa;
- Yliskulman siirtoviemäri;
- Kokkila-Vartsala-Salo siirtoviemäri;
- Virttaa-Alastaro siirtoviemäri;
- Paimio-Piikkiö-Kaarina siirtoviemäri;
- Kajalan, Oinasjärven ja Mäyrämäen vanhojen kaatopaikkojen kunnostus.

Asumisen edistäminen

Tuetaan kuntien rakennusvalvontaa ja kuntayhteistyötä tavoitteena parantaa korjaus- ja uudisrakentamisen laatua.

Luonto- ja kulttuuriympäristöt

Luonnonsuojelualueiden toteuttamisessa keskitytään vanhojen suojeluohjelmien toteuttamiseen sekä Natura 2000 –verkoston luonnonsuojelulaille toteutettaviin alueisiin. Tulevina vuosina panostetaan erityisesti lintuvesiohjelman toteutukseen. Osallistutaan Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman toteutukseen.

Vakiinnutetaan Saaristomeren biosfäärialuetoiminnan toimintamalli ja luodaan pysyvät puitteet toimintaan liittyvälle yhteistyölle.

Vesistöjen osalta toteutetaan Itämeren ja sisävesien suojelun toimenpideohjelman. Toteutetaan VPD:n sekä vesienhoitolain ja asetuksen mukaisesti vesienhoidon järjestämistä yhdessä sidosryhmien kanssa

(vesienhoitosuunnitelmat, yhteistyöryhmät, seuranta). Vesistöjen tilaa ja käyttökelpoisuutta parannetaan ohjaamalla, suunnittelemalla, toteuttamalla ja rahoittamalla kunnostuksia sekä pyrkimällä sovittamaan yhteen eri osapuolten intressit. Tuetaan myös paikallisten tahojen omaehtoista vesistökuunnostustoimintaa. Jatketaan Pro Saaristomeri -ohjelman toteutusta mm. järjestämällä vuonna 2006 Saaristomeri -teemavuosi sekä valmistellaan uuden ohjelmakauden ohjelmaa ja solmitaan ohjelmiasopimus. Varmistetaan, että maatalouden vesistökuormituksen vähentämiseen kohdennetaan riittävästi resursseja ja että tehostetut toimenpiteet kohdennetaan keskeisimpiin kuormitustekijöihin ja sinne, missä haitat ovat suurimpia.

Edistetään valtakunnallisen rakennusperintöstrategian toteuttamista. Tuetaan rakennusperinnön ja kulttuuriympäristöjen hyvää hoitoa ja kunnostusta sekä edistetään kuntien kulttuuriympäristöohjelmien laatimista.

Keskeiset hankkeet

-ro Saaristomeri -ohjelman toteuttaminen: valuma-alueilla tehtävät tehostetut toimenpiteet, jokivesistöjen kiintoainekuormituksen vähentäminen, paikalliset toimenpiteet merialueen käyttökelpoisuuden parantamiseksi.

EU:n rakennepolitiikan toteuttaminen YM:n hallinnonalalla

Tavoite 2 -ohjelman erityisenä painopisteenä on Pro Saaristomeri -ohjelmaa tukevien hankkeiden toteuttaminen. Interreg -ohjelmissa tuetaan ympäristön tilan parantamiseen tähtäviä yhteistyöhankkeita Ruotsin, Ahvenanmaan ja Viron kanssa.

Osallistutaan EU:n uusien aluekehitysohjelmien valmisteluun.

Toteuttamissuunnitelmat 2006-2007

A-taulukko / EU -ohjelmat

Maakunta: Varsinais-Suomi

Rahoitus esitetään miljoonissa euroissa, tarkkuus 1 000 euroa, esim. 1,234 (milj. €)

Momentin nimi	2005	2006	2007
	Lähtötaso	Esitys	Arvio
SM			
26.98.61 Euroopan aluekehitysrahaston osallistuminen EU:n rakennerahasto-ohjelmiin			
Tavoite 1:			
-SM			
-OPM			
-MMM			
-LVM			
-KTM			
-STM			
-TM			
-YM			
Tavoite 2:			
-SM	3,898	3,182	2,546
-OPM	0,645	0,577	0,462
-MMM	0,540	0,430	0,344
-LVM	0,104	0,079	0,063
-KTM	0,367	0,200	0,160
-STM	1,374	1,115	0,892
-TM	0,380	0,409	0,327
-YM	0,488	0,372	0,298
26.98.62 EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus sisäasiainministeriön osalta	0,670	0,520	0,416
- Tavoite 1 (EAKR)			
- Tavoite 1 (ESR)			
- Tavoite 2 (EAKR)	0,548	0,495	0,396
- Tavoite 2 (ESR)	0,122	0,025	0,020
OPM			
29.01.62 EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus opetusministeriön osalta	1,986	1,197	0,958
- Tavoite 1 (EAKR)			
- Tavoite 1 (ESR)			
- Tavoite 2 (EAKR)	0,388	0,223	0,178
- Tavoite 2 (ESR)	0,411	0,000	0,000
- Tavoite 3 (ESR)	1,187	0,974	0,779

MMIM								
30.10.61	Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston osallistuminen maaseudun kehittämiseen		1,600	0,000	0,000			
	- Tavoite 1							
	- ALMA		1,600					0,000
30.10.62	Valtion rahoitusosuus EU:n osaksi rahoittamasta maaseudun kehittämisestä		7,073	3,071				6,457
	- Tavoite 1 (EAKR)							
	- Tavoite 1 (EMOTR)							
	- Tavoite 2 (EAKR)		0,093	0,071				0,057
	- ALMA		3,100	0,000				0,000
30.40.62	Elinkeinokalatalouden markkinoinnin ja rakennepolitiikan edistäminen		3,880	3,000				4,000
LVM								
31.99.62	EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus liikenne- ja viestintäministeriön osalta		0,403	0,493				0,394
	- Tavoite 1 (EAKR)							
	- Tavoite 2 (EAKR)		0,403	0,493				0,394
KTM								
32.30.62	EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus kauppaa- ja teollisuusministeriön osalta		3,084	3,422				2,738
	- Tavoite 1 (EAKR)							
	- Tavoite 1 (ESR)							
	- Tavoite 2 (EAKR)		1,699	1,864				1,491
	- Tavoite 2 (ESR)		0,065	0,058				0,046
	- Tavoite 3 (ESR)		1,320	1,500				1,200
STM								
33.01.62	EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus sosiaali- ja terveysministeriön osalta							
	- Tavoite 1 (EAKR)							
	- Tavoite 1 (ESR)							
	- Tavoite 2 (EAKR)							
	- Tavoite 2 (ESR)							
	- Tavoite 3 (ESR)							
TM								
34.05.61	Euroopan sosiaalirahaston osallistuminen EU:n rakennerahasto-ohjelmiin							
	Tavoite 1:							
	-SM							
	-OPM							
	-MMM							
	-LVM							
	-KTM							
	-STM							
	-TM							
	-YM							

Tavoite 2:	1,108	0,997	0,798
-SM	0,100	0,102	0,082
-OPM	0,286	0,223	0,178
-MMM			
-LVM			
-KTM	0,043	0,043	0,034
-STM			
-TM	0,679	0,629	0,503
-YM			
Tavoite 3:	5,050	4,408	3,526
-SM			
-OPM	1,156	0,900	0,720
-MMM			
-LVM			
-KTM	0,880	1,000	0,800
-STM			
-TM	3,014	2,508	2,006
-YM			
34.05.62 EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus työministeriön osalta	5,272	4,512	3,610
- Tavoite 1 (EAKR)			
- Tavoite 1 (ESR)			
- Tavoite 2 (EAKR)	0,336	0,321	0,257
- Tavoite 2 (ESR)	0,787	0,728	0,582
- Tavoite 3 (ESR)	4,149	3,463	2,770
YM			
35.99.62 EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus ympäristöministeriön osalta	0,436	0,332	0,266
- Tavoite 1 (EAKR)			
- Tavoite 2 (EAKR)	0,436	0,332	0,266

	2005	2006	2007
	Lähtötaso	Esitys	Arvio
EU:n rahoitus yhteensä	15,536	11,587	10,870
Valtion rahoitus yhteensä	18,924	13,547	14,839
Kuntien rahoitus	7,346	5,358	5,481
Julkinen rahoitus yhteensä	41,806	30,492	31,190
Yksityinen rahoitus *	33,930	24,748	25,313
RAHOITUS YHTEENSÄ	75,736	55,240	56,503

* anvioitaessa kuntien ja yksityistä rahoitusta on käytetty EU:n tavoite 2 -ohjelman prosenttiosuuksia

Toteuttamissuunnitelmat 2006-2007

B -taulukkopohja

Maakunta: Varsinais-Suomi

Rahoitus esitetään miljoonissa euroissa, tarkkuus 1 000 euroa, esim. 1,234 (milj. €)

SM	Momentin nimi	2005		2006		2007	
		Lähtötaso	Esitys	Kehys	Esitys/lisäys	Yhteensä	
26.97.32	Kuntien yhdistymisavustukset ja kuntajako sekä kuntien yhteistoiminnan tukeminen	7,042	3,030	2,210	0,100	2,310	
26.97.34	Kuntien harkinnanvarainen rahoitusavustus (vuonna 2005 haettu summa)	15,980	8,000		8,000	8,000	
OPM							
29.10.21	Yliopistojen toimintameno	165,396	167,354	167,454	2,700	170,154	
	Turun kauppakorkeakoulu	14,419	14,500	14,600		14,600	
	Turun yliopisto	113,968	115,006	115,006	2,000	117,006	
	Åbo Akademi	37,009	37,848	37,848	0,700	38,548	
29.10.21.1	Yrittäjyystutkimusohjelma		0,450	0,550		0,550	
29.69.34	Aikuisten koulutustason kohottamisohjelman rahoitus (NOSTE), laskennallinen osuus	2,500	4,000	5,000		5,000	
29.40.34	Valtionosuus yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen perustamishankkeisiin	4,173	5,708	2,592		2,592	
	Valtionosuus kirjastojen perustamishankkeisiin	0,906	3,812	0,000		0,000	
MMM							
30.20.49	Maatalouden rakennekehittäminen, avustukset (MAKERA)	12,000	10,000		9,000	9,000	
	ELMA -ohjelman kehittämishankkeet ja yritystuet	0,000	2,300			0,000	
30.50.22	Vesivarojen käyttö ja hoito	0,124	0,155		0,155	0,155	
30.50.31	Avustukset yhdyskuntien vesihuoltotoimenpiteisiin	0,437	0,250		0,250	0,250	
30.50.77	Vesistö- ja vesihuoltotyöt	0,352	0,995		3,260	3,260	
LVM							
31.24.21	Perustienpito (poislukien alueelliset investoinnit), yhteensä	53,795	51,560	57,460	5,000	62,460	
	* tiestön hoito (sis. lauttaliikenteen hoito)	24,900	26,000	26,400		26,400	
	* ylläpito ja peruskorjaukset	21,700	16,900	17,000	2,000	19,000	
	* suunnittelu ja liikenteen hallinta	2,000	1,660	1,700		1,700	
	* tiehallinto	3,100	3,140	3,200		3,200	
	* teemaohjelmainvestoinnit	2,095	3,860	9,160	3,000	12,160	
31.30	Yhteysalusliikennelaitureiden korjausmäärärahat	0,000	2,000		2,000	2,000	
31.40.21	Perusradanpito (Turku-Toijala rataosuuden peruskorjaus)		30,000	15,000	15,000	30,000	
31.60.63	Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen (lääninhallituksen osuus)	2,600	2,800	2,400	0,400	2,800	
31.60.64	Saariston yhteysalusliikennepalvelujen osto ja kehittäminen	8,700	8,154		8,154	8,154	
KTM							
						0,000	

STM									
33.32.39	Valtionavustus sosiaali-alan osaamiskeskusten toimintaan		0,215	0,500		0,500		0,500	0,500
TM									
34.06.51	Työllistämis-toimet mukaan lukien projektituki ja oma-toimisuus		15,035	16,160		17,000		17,000	17,000
34.06.51	Kansallisen työvoimapolitiittisen aikuiskoulutuksen hankintamääräraha		23,340	25,880		21,000		21,000	21,000
34.06.51	Julkisen työvoimapolitiittisen erityistoimet		1,781	2,000		2,000		2,000	2,000
YM									
35.20.22	Eräät luonnonsuojelun menot		0,046	0,050		0,050		0,050	0,050
35.20.64	Avustukset rakennusperinnön hoitoon (YM)		0,055	0,125		0,125		0,125	
35.30.60	Avustukset rakennusperinnön hoitoon (ARA)		0,104						0,000
35.20.76	Luonnonsuojelulueiden hankkiminen		3,075	2,750		2,750		2,750	2,750

Kaikki yhteensä

317,656   348,033   252,666   97,444   349,985

VARSINAIS-SUOMEN TOTEUTTAMISSUUNNITELMAN 2006-2007 HANKKEET. Tavoitteellinen, ei sisällä EU -hankkeita.						
Hanke	Hallinnonala/ momentti	Rahoitus (milj. €) 2006	2007	yht. Esittävä taho	Huomautuksia	
TL 1 OSAAMISELLA JA LUOVUUDELLA VARMISTETAAN MAAKUNNAN KILPAILUKYKY						
Varsinais-Suomen ennakointiyksikön vakinaistaminen TE -keskukseen	KTM/32.10.22	0,3	0,3	0,6 VSL/TE-keskus	Lisäyksenä TE-keskuksen toimintamomenttiin. Kyse on koko maakunnan ennakointitoiminnasta.	
Valtakunnallisesti ja kansainvälisesti merkittävän VTT:n lääkekehityslaboratorion vahvistaminen	KTM/32.20.22	0,34	0,34	0,68 Turun seutukunta		
Maakuntakorkeakoulu (korkeakoulut seutukunnissa)	OPM	0,1	0,3	0,4 VSL	Hankkeen osana korkeakouluasiames Loimaan, Salon, Turunmaan ja Vakka-Suomen seutukuntiin.	
Musicare -hanke	OPM	0,098	0,098	0,196	Vuotuinen kokonaiskustannusarvio 0,130 milj. €. Musiikkialan yhteistyöverkosto tähtää mm. musiikillisen ylemmän korkeakoulututkinnon saamiseen Turkuun.	
Itä-Aasian opetus- ja tutkimuskeskus	OPM	0,39	0,39	0,78	Turun yliopisto/Åbo Akademi/Turun ammattikorkeakoulu	
Kansallisen ihmisoikeusinstituutin perustaminen	OPM	0,2	0,2	0,4	Turun yliopisto	
Towards the Entrepreneurial Society (TES) -tutkimusohjelma	OPM/29.12.21.1	0,45	0,55	1	Åbo Akademi Turun kaupparkeakoulu	
Meriteollisuuden kehittäminen *Meriteollisuusalan professori *Meritech oy:n tutkimus- ja toimintakeskushanke	OPM	0,3	0,3	0,6	Turun seutukunta	
Turku 2011 Kulttuuripääkaupunkihankkeen valmisteluprojekti	OPM	0,35	0,35	0,7	Turun seutukunta/Åbo Akademi	
TL 1 yhteensä		2,528	2,828	5,356		

VARSINAIS-SUOMEN TOTEUTTAMISUUNNITELMAN 2006-2007 HANKKEET. Tavoitteellinen, ei sisällä EU -hankkeita.						
Hanke	Hallinnonala/ momentti	Rahoitus (milj. €) 2006	2007	yht.	Esittävä taho	Huomautuksia
TL 2 ELINKEINOELÄMÄN KEHITTÄMISELLÄ TURVATAAN MAAKUNNAN MENESTYMINEN						
Kansallisten yritystykien lisääminen	KTM/32.30.45	4,5	4,5	9	TE -keskus/Vakka-Suomen seutukunta	Vakka-Suomen äkillinen rakennemuutosalue-suunnitelmaan liittyvät toimet. Lisäys 2 milj. €/vuosi
Seed rahaston perustaminen	KTM	2	0,5	2,5	Turun seutukunta	Kokonaiskustannusarvio 5 milj. euroa.
Turun kaupparakkeakoulun Kilpailuinstituutti	OPM	0,3	0,4	0,7	Turun kaupparakkeakoulu	Kilpailuvirastoon liittyvä hanke.
Työllisyysperusteisten investointimenojen lisääminen	TM/34.06.64	3	3	6	TE -keskus/Vakka-Suomen seutukunta	Vakka-Suomen äkillinen rakennemuutosalue-suunnitelmaan liittyvät toimet. Lisäys 2 milj. €/vuosi
TL 2 yhteensä		9,8	8,4	18,2		
TL 3 VARSINAIS-SUOMESTA MERKITTÄVÄ ITÄMEREN KESKUS						
E18 -Muuria-Lohja moottoritien rakentaminen	LVM/31.24.79	Hankkeesta aletaan maksamaan palvelumaksua, kun moottorille osuus on käytössä vuoden 2008 lopussa.			VSL/Tiepiiri	Elinkaarirahoitushanke. Kokonaiskustannusarvio 700 milj. €
Naantalain satamayhteys	LVM/31.24.21	0,64	3,04	3,68	Tiepiiri	Kokonaiskustannusarvio 6,42 milj. €
Kt 43 parantaminen välillä Laitila-Eura	LVM/31.24.21	0,05	1,3	1,35	Tiepiiri	Kokonaiskustannusarvio 6,5 milj. €, vuorirahoituksissa mukana vain Varsinais-Suomen osuus
VT 8:n liikenneturvallisuuden parantaminen rakentamalla keskikaiteelliset ohituskaistat Nousiaisien ja Pyhärintaan	LVM/31.24.21	0	1,25	1,25	Tiepiiri	Kokonaiskustannusarvio 5,5 milj. €
Pinoperän (Taivassalo) ja Ulkoluodon (Särkisalo) sillat	LVM/31.24.21	4,47	0	4,47	Tiepiiri	Kokonaiskustannusarvio 6,1 milj. €
Tuulissuon eritasoliittymän rakentaminen, kantatie 40, Lieto	LVM/31.24.21	0	3	3	Tiepiiri	Kokonaiskustannusarvio 7 milj. €

VARSINAIS-SUOMEN TOTEUTTAMISUUNNITELMAN 2006-2007 HANKKEET. Tavoitteellinen, ei sisällä EU -hankkeita.						
Hanke	Hallinnonala/ momentti	Rahoitus (milj. €) 2006	2007	yht. Esittävä taho	Huomautuksia	
Turku - Toijala ratayhteyden peruskorjaus	LVM	30	30	60 VSL	Hanke on toteutettava kokonaisuudessaan vuosina 2006 - 2007	
Naantalin väylä	LVM/31.30.77	6,5	0	6,5 Merenkulkulaitos		
Örön väylä, osa C	LVM/31.30.77	0,6	0	0,6 Merenkulkulaitos		
Uudenkaupungin Kemira-väylä	LVM/31.30.77	0,125	0	0,125 Suomen seutukunta	Tutkimusmääräraha 0,125 milj. €	
Uudenkaupungin Hepokarin väylän leventäminen	LVM/31.30.77	0,25	0	0,25 Merenkulkulaitos/Vakka-Suomen seutukunta		
Saariston matkailureittien (Rengastie, Nauvo-Rymättylä) ylläpito ja kehittäminen	LVM	0,4	0,4	0,8 Merenkulkulaitos/Vakka-Suomen seutukunta		
Yhteysalusliikennelaitureiden korjausmäärärahat	LVM	2	2	4 VSL/Merenkulkulaitos		
Päimäisen meriliikennekeskuksen peruskorjaus ja laajennus	LVM	1,5	0	1,5 VSL/Merenkulkulaitos	Toteuttaminen vaatii rahoitusta useasta eri ministeriöstä. Valmistelu- ja käynnistysvaiheen kustannukset 0,525 mill. €	
Kansainvälinen Itämerikeskus	VM	0,525		0,525 Turun seutukunta		
TL 3 yhteensä		47,06	40,99	88,05		
TL 4 LISÄTÄÄN AKTIIVISIA TOIMENPITEITÄ HYVINVOINNIN TURVAAMISEKSI						
Varsinais-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen VASSON perusrahoituksen nostaminen	STM/33.32.39	0,5	0,5	1 VSL/VASSO		
Lapsiin ja varhaisnuoriin kohdistuvan tutkimuksen tutkimus- ja kehittämistoiminnan keskus	OPM	0,15	0,15	Turun yliopisto, Turun seutukunta	Kokonaiskustannusarvio 0,740 milj. €	
TL 4 yhteensä		0,65	0,65	1,3		
TL 5 YMPÄRISTÖSTÄ TEHDÄÄN MAAKUNNAN VETOVOIMATEKIJÄ						
Pro-Saaristomeri -ohjelman toteuttaminen: valuma-alueilla tehtävät tehostetut toimenpiteet, jokivesistöjen kiintoaineisuuksien vähentäminen, paikalliset toimenpiteet merialueen käyttökelpoisuuden parantamiseksi	YM/35.10.77	0,5	0,5	1 LOS	Kokonaiskustannusarvio 3,7 milj. €	

VARSINAIS-SUOMEN TOTEUTTAMISUUNNITELMAN 2006-2007 HANKKEET. Tavoitteellinen, ei sisällä EU -hankkeita.						
Hanke	Hallinnonala/ momentti	Rahoitus (milj. €) 2006	2007	yht. Esittävä taho	Huomautuksia	
Pro-Saaristomeri -ohjelman toteuttaminen: jätevesipuhdistuksen keskittäminen ja viemäriverkkojen kehittäminen, haja-asutusalueiden jätevesien käsittelyn ratkaisu, usean tilan yhteiset vesiensuojeluratkaisut maataloudessa	YM/35.10.77	0,5	0,5	1 LOS	Kokonaiskustannusarvio 3,7 milj. €	
Kiikala-Salo syöttövesijohto	MMM/30.50.77	0,5	0,8	1,3 LOS	Kokonaiskustannusarvio 4,8 milj. €	
Aikola-Kisko yhdysvesijohto ja siirtoviemäri	MMM/30.50.77	0	0,39	0,39 LOS	Kokonaiskustannusarvio 0,78 milj. €	
Laitila-Uusikaupunki yhdysvesijohto ja siirtoviemäri	MMM/30.50.77	0,8	0,8	1,6 LOS	Kokonaiskustannusarvio 3,14 milj. €	
Turun seudun vedenhankintayhteydet 2007-2010 (Turku ym)	MMM/30.50.77	0	1	1 LOS	Kokonaiskustannusarvio 96 milj. €	
Yliskulman siirtoviemäri	YM/35.10.77	0,1	0,27	0,37 LOS	Kokonaiskustannusarvio 0,74 milj. €	
Kokkila-Vartsala-Salo siirtoviemäri	YM/35.10.77	0	0,33	0,33 LOS	Kokonaiskustannusarvio 0,65 milj. €	
Virttaa-Alastaro siirtoviemäri	YM/35.10.77	0	0,37	0,37 LOS	Kokonaiskustannusarvio 1,4 milj. €	
Paimio-Piikkiö-Kaarina siirtoviemäri	YM/35.10.77		0,8	0,8 LOS	Kokonaiskustannusarvio 4,6 milj. €	
Kajalan vanhan kaatopaikan kunnostus	YM/35.10.77	0,08	0	0,08 LOS	Kokonaiskustannusarvio 0,3 milj. €	
Oinajarven ja Mäyrämäen vanhojen kaatopaikkojen kunnostus	YM/35.10.77	0,04	0	0,04 LOS	Kokonaiskustannusarvio 0,08 milj. €	
Vanhana suurtorin kulttuurimiljöön entisöinti (Juseluksen talo)	TM/OPM	0,46	0,46	0,92 Turun seutukunta	Kokonaiskustannusarvio 2,302 milj. €	
Virtaanharjun opastuskeskus	YM	0,49	0	0,49 Loimaan seutukunta	Kokonaiskustannusarvio 0,7 milj. €	
Rannikkoalueen käytön ja hoidon tieto- ja esittelykeskus Uuteenkaupunkiin.	YM	0,15	0,15	Uudenkaupungin 0,3 kaupunki		
TL 5 yhteensä		3,62	6,37	9,99		
Kaikki yhteensä		63,658	59,238	122,896		

MAAKUNTABUDJETTIHAHMOTELMA 2006, MILJ.€										
	SM	OPM	MMM	LVM	KTM	STM	TM	YM	Yht.	
EU:n tavoite 2 ja 3 -ohjelmat	1	3	0	1	5	0	8	1	19	
Kansallinen rahoitus	3	14	15	55	7	5	37	5	142	
Yht.	4	17	15	56	12	5	45	6	161	
Vapaaasti päätettävä osuus ?									16	
Muita:										
Valtionosuudet	12	144				328			484	
TEKES					44				44	
Yliopistojen toimintamenot		167							167	
10 % = 16 milj. €										
- mihin se käytetään?										

MAAKUNTABUDJETIN HAHMOTTELUSSA KÄYTETTYJÄ RAHOITUSMUOTOJA:

SM:

Maakunnan kehittämisraha

- * aluekeskusohjelma
- * osaamiskeskusohjelma
- * ohjelmiin sitomaton maakunnan kehittämisraha

OPM

- * valtionosuus yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen perustamishankkeisiin
- * aikuisten koulutustason kohottamisohjelman rahoitus (NOSTE)
- * valtionosuus aikuiskoulutuksen perustamishankkeisiin

MMM

- * TE -keskuksen ilmoitus kansallisista kehittämisrahoista, mm ELMA rahoitus
- * vesivarojen käyttö ja hoito
- * avustukset yhdyskuntien vesihuoltotoimenpiteisiin
- * vesistö- ja vesihuoltotyöt
- * tuki puuntuotannon kestävyuden turvaamiseksi

LVM

- * perustienpito (alueelliset investoinnit)
- * perustienpito (poislukien alueelliset investoinnit)
  - tiestön hoito (sis. lauttaliikenteen hoidon)
  - ylläpito ja peruskorjaukset
  - suunnittelu ja liikenteen hallinta
  - tiehallinto
  - teemaohjelmainvestoinnit
- * väylät

40

KTM

- * yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden tukeminen
- * Finnvera Oyj:n korkotuet
- * Finnvera Oyj:n tappiokorvaukset

STM

- * valtionavustukset kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon hankkeisiin

TM

- * työllisyysperusteiset siirtomenot investointeihin
- * työllistämistoimet mukaan lukien projektituki ja omatoimisuus
- * kansallisen työvoimapolitiittisen aikuiskoulutuksen hankintamääräraha
- * julkisen työvoimapolitiittisen erityistoimet

YM

- * ympäristönsuojelun edistäminen
- * ympäristötyöt
- * avustukset kuntien kaavoitukseen ja maankäytönohjaukseen
- * eräät avustukset
- * luonnonsuojelualueiden hoito ja kunnossapito
- * avustukset rakennusperinnön hoitoon (YM)
- * avustukset rakennusperinnön hoitoon (ARA)
- * luonnonsuojelualueiden hankkiminen